

Pojedini brojevi:	Mjesečna pretplata:
U Beogradu i u krajevima zapadno od c. i kr. četa po cijeni od . . . . . 6 helera	U Beogradu i u krajevima zapadno od c. i kr. četa po cijeni od 2-50
U Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Hercegovini i Dalmaciji po cijeni od . . . . . 10 helera	U Beogradu sa dostavom u kuću 2-50
Izvan ovog područja po cijeni od . . . . . 12 helera	U Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Hercegovini i Dalmaciji 2-60
	U ostalim krajevima Austro-Ugarske monarhije 3-00
	U inostranstvu 4-50

Oglasi po cijeniku.

Uredništvo: BEOGRAD, Vuka Karadžića ul. broj 10. Telefon broj 83.
Uprava i primanje pretplate Toplišni venac broj 21. Telefon broj 25.
Primanje oglasa Kneza Mihajla ul. broj 38. Telefon br 245.

Ratni izvještaji.

Izveštaj austro-ugarskog glavnog stožera.

Kb. Beč, 4. septembra.

Istočno bojište:

Sjevero-zapadno od Focsana smotili su se napadaj Pusa i Rumunja. Jugo-istočno od Černovice zauzeli smo poslije jake borbe jednu utvrđenu visinu. Njemačke čete zauzele su Rigu.

Talijansko bojište:

Jučerani dan prošao je bez većih pješadijskih borbi. U noći odbili smo od Kala i Madonija talijanske napadaje. Od jučer ujutro stoje naše čete na sjevernom obronku Gore Sv. Gabrijele ponovno u žestokim borbama. Neprijateljski letaci navalili su opet na Trst.

Načelnik glavnog stožera.

Riga je osvojena.

Ovo je događaj od velike vojne i političke važnosti. Skoro dvije godine stajale su pred Rigom njemačke čete, i više puta prodrle su smjele njemačke torpednjače u rizični zaliv, koji je bio zatvoren minama i u okolici utvrđenog ovog trgovačkog grada bijesneli su u ogorčeni bojevi osobito na jesen 1915. godine, pred kraj velike ofenzive središnjih vlasti protiv Rusije. Do izravnog napadaja na samu Rigu nije onda došlo i to iz razloga, koje ćemo doznati moguće istom poslije završetka ovog rata. Sada je uzeta Riga prepadom, koji nesumnjivo pokazuje vještu Hindenburgovu ruku. Ponajprije smo doznali, da su Rusi iznenada napustili svoje položaje zapadno od rijeke Aa, poslije je kratko javljeno na 2. ovog mjeseca, da su njemački vojni zborovi jugo-istočno od Rige prešli preko Dvine, poslije čega su Rusi u najvećoj brzini ispraznili svoju mosnu branu na zapadnoj obali rijeke. Ovaj razvoj borbi ocrtan je opširnije u izvještaju njemačkog vojnog vodstva na 3. o. mj. Poslije pažljive pripreme prešli su Nijemci preko Dvine uz obe strane Ūküllä, tako da su njemačke bojne skupine poslije prelaza nastupale a sjevero-zapadnom pravcu i zaposjele Rigu. Od Rige bježali su Rusi prema sjevero-istoku, sigurno uz glavnu željezničku prugu, koja preko Hinzenberga i Wendenä vodi prema istoku. Rusi se nijesu nigdje opirali, jer su bili pod pritiskom vješte Hindenburgove strategije jednostavno istisnuti iz Rige.

Sada se ovo staro trgovačko središte nalazi opet u njemačkim rukama i moguće ga Nijemci više nikada neće ostaviti. Riga je njemačka varoš, koju je godine 1201. sagradio Albrecht I. Buxhōwden, pa se na brzo razvila do najveće trgovačke luke, koja je

Rusi ispraznili ušće rijeke Dvine. — Kod Rige zaplijenjeno 150 topova. — Ogorčene borbe za Goru sv. Gabrijele. — Novi uspjesi jugoistočno od Czernowica.

Istom godine 1710. došla pod rusku vlast. Ali do dana današnjega ostala je Riga čisto njemačka varoš, pa je i pod ruskom vlašću bila kulturno i privredno središte baltskih Nijemaca. Stara varoš sa mnogim istorijskim zgradama prava je slika sredovječne njemačke arhitekture, dok su kasnije razviti dijelovi grada moderno izgrađeni. Sav promet i trgovina u njemačkim je rukama, pa je godine 1905. iznosio izvoz 131,2 milijuna, a uvoz 77,8 milijuna. Duhovne veze Rige sa Njemačkom bile su uvijek velike i Riga je dala njemačkom narodu mnogo velikih ljudi. Nema sumnje, da će se risko stanovništvo veseliti i svečano dočekati svoju braću.

Što će međutim reći sporazumne sile? Uzalud je bila posljednja ruska ofenziva. Iz odbrane prešle su središnje vlasti u napad i oslobodile su cijelu Galiciju i Bukovinu ispod ruske vlasti i dok na jugo-istočnom frontu još nije zauvršene velike borbe, preduzima maršal Hindenburg na najskrajnijem sjevernom frontu vješt napad i uzima Rigu. U isto vrijeme razbijaju se napadajući Talijana, Engleza i Francuza na hrabrim branilačkim bedemima na Soči, u Flandriji i u Francuskoj. Ovim velikim borbenim uspjesima pridružuje se rad podmornica središnjih vlasti u svim morima, koje su poslije proglašenja pooštrenog podmorničkog rata potopile 6 milijuna tona trgovačkih brodova, a od početka rata i preko 16 milijuna. I onda se još nadaju neprijatelji središnjih vlasti krajnjoj pobjedi!

Zauzećem Rige sagradili su središnje vlasti novi stub u nizu svojih dosadanih pobjeda i razaraju varavo djelo, koje su ruskom narodu nametnuli Kerenski, Kornilov i drugi. Pad Rige znači za Rusiju veliki vojni i privredni gubitak, a tim će Rusija izgubiti mnogo na ugledu kod svojih saveznika. Zauzećem Rige učinjen je znatni korak miru, jer Rigom dobile su središnje vlasti u svoje šake ključ Petrograda. Hanibal ad portas!

Zauzeće Rige.

Brzojav cara Vilima carici.

Kb. Berlin, 4. septembra.

Car Vilim je danas carici Augusti Viktoriji poslao ovaj brzojav: Maršal princ Leopold upravo mi javlja, da su njemačke čete zauzele Rigu. To je novi dokaz njemačke snage i neslomive volje za pobjedom. Neka Bog i dalje pomaže! Vilim.

Brzojav cara Vilima princu Leopoldu bavorskom.

Kb. Berlin, 4. septembra.

Car Vilim upravo je povodom zauzeća Rige maršalu princu Leopoldu bavorskom ovaj brzojav: Čestitajući Tebi i osmoj vojsci isporučujem Vam povodom zauzeća Rige Moju kao i zahvalnost domovine. Dalekovidno vodstvo i čelična volja za pobjedom doveli su do ovoga lijepoga uspjeha. Dalje uz Božju pomoć! Vilim.

Veselje u Njemačkoj.

Kb. Berlin, 4. septembra.

U cijeloj Njemačkoj zavladalo je na glas o zauzeću Rige neopisivo veselje. Listovi izriču svoje zadovoljstvo nad tim novim njemačkim uspjehom i ističu njemački karakter osvojenoga grada.

Kerenskov bijeg sa 12. ruskom vojskom.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Ženeva, 4. septembra.

„Petit Parisien“ izvještava, da se Kerenski nalazio u glavnom stanu 12. ruske vojske baš u času, kad je započeo njemački napad protiv Rige. Kerenski je na svoje oči gledao neredomito bijegstvo ruskih četa, s kojima je morao i sam da pobjegne. Više je zapovjednika dignulo s njihovih mjesta.

Zapovjednik ruskih četa na ruskom rizičkom frontu.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Stockholm, 4. septembra.

Sad se doznaje, ko je zapovjednik ruskih četa na rizičkom frontu. To je general Parsci, koji je imenovan na mjesto Ratka Dimitrijeva, nakon što je ovaj sa ovoga mjesla dignut.

Predistorija svjetskoga rata.

Jedan neutralac o događajima u Rusiji neposredno pred rat.

Kb. Basel, 4. septembra.

Kako javlja „Nationalzeitung“, objavljuje „Politiken“ u Kopenhagu izvještaj jednog neutralca, koji se bavio u Moskvi u vremenu, kad je otpočeo rat. Ovaj piše s obzirom na senzaciona otkrića Januškevičeva o događajima prije otpočetog rata ovo: „Nijesam nikad mogao razumjeti, da je Rusija tako dugo mogla vjerovati u gatke o volji ruske vojske stranke za održanje mira. Kad se izjava Januškevičeva, da 29. jula njemačkom vojnom atašeu, da on nije još bio izdao za-

povjest za mobilizaciju, mora smatrati kao najviši stepen sofizma, pošto je on, Januškevič tu zapovjest već imao u džepu, onda takva izjava u toliko više nije bila na mjesu, što je u istini mobilizacija tad već bila u toku. Ja se živo sjećam svih pojedinosti iz posljednjih osam dana, koji su predhodili ratu. Naravno se sjećam, kakav je utisak na mene činilo, kad sam 27. jula doznao, da je mnoštvo rezervista noću iz kreveta pozvano navodno na vježbu. Na svima željezničkim stanicama vidio sam odlazeće vojnike i pozvane rezervne časnike. 27. jula prošlo je kroz Moskvu preko 100 vojničkih vozova. A već prije toga transportovane su čete na zapad navodno radi manevara. Zapovjest od 29. jula o mobilizaciji bila je dakle samo otvoreno priznanje o već davno otpočetom mobilisanju.

Parnica protiv Suhomlinova.

Kb. Petrograd, 4. septembra.

Na današnjem pretresu su pročitani spisi, kojim se dokazuje Suhomlinov sporazum s društvom Promet, koje je tadašnji ministar vojni ustupio nabavku jednog milijuna upaljača po cijenu od 7 milijuna rubalja, i ako mu je bio podnijet izvještaj, da tvornice tog društva nijesu uređene za tu svrhu. Jednovremeno je Suhomlinov, u prkos protivljenja vojne kontrole, izdao zapovjest, da se tome društvu unaprijed isplati 2 i pol milijuna rubalja.

Kb. Petrograd, 4. septembra.

General Savič, izvjesilac vojnog budžeta u posljednjoj dumi, kao svjedok je izjavio, da duma nije nikada uskraćivala ministarstvu potrebne kredite. Svjedok naglašuje, da su dumci od dužeg vremena bili poznati nedostaci ruskog topništva, pa je dodao, da su tako isto bile nedovoljne zalih pušaka, mašinskih pušaka i municije. Ali Suhomlinov nije ništa preduzima, da te žalostne prilike otkloni. Na završetku izjavljuje svjedok, da se opušteni nije potpuno koristio pomoćnim izvorima ruske industrije.

Svjedok Kokovcev je izjavio, da se o izdaccima ministarstva vojnog od 1904. god. nije vodila nikakva kontrola i da je Suhomlinov 1914. i 1915. god. respolagao sa svotama, koje su mu odobravane, kao sa svojim vlastitim novcem. Suhomlinova su uvijek najviše ličnosti kreditirale.

Suhomlinov se brani na vrlo izbudjen način, on izjavljuje, da izvjesna klika, koja je za vrijeme mobilizacije imala u svojim rukama svu moć, hoće sad da svali svu krivicu na njega.

Kb. Kopenhagen, 4. septembra.
„Socialdemokraten“ piše u stvari Suhomlinove parnice među ostalim i ovo: Tako je dakle otpočeo rat, otkičen odmah u početku imenima istine, slobode i pravde. U zemljama sporazumnih sila pokrile se strašna slika Suhomlinova neprovidnim velom, ali u prkos tome vijest će se rasprostriti širom svijeta. U takvim je dakle rukama ležala sudbina svijeta, kad je rat izbio.

Pobuna ruskih četa na mačedonskom frontu.

Kb. Berlin, 4. septembra.

Sa mačedonskog se fronta javlja: Zbog jakih gubitaka je 3. i 4. ruska be arabijska brigada (2. besarabijske divizije) bila podavna povučena sa fronta solunске vojske. Pošto su mnogi francuski četni dijelovi bili otišli, to je Sarraill naredio, da se Rusi ponovo vrate na front. Rusi su se toj zapovjesti protivili, izjavljujući, da se ne će više boriti za osvajačke ciljeve sporazumnih sila. Ruskim vojnicima je tada saopšteno, da je Kerenski ponovo zaveo striktnu kaznu, pa ako se budu i dalje protivili, njih će opkoliti ermi Francuzi i sve pobiti. Rusima nije ništa drugo ostalo, nego da se vrate ponovo u borbene redove, gdje su zamijenili 76. francusku diviziju, koja je vjerovatno otišla na zapad. Rusi se nalaze ponovo na prvim položajima, ali su odmah iza njih francuski topovi i mašinske puške, spremne da gađaju Ruse, ako bi odrekli poslušnost. Povodom ovakog držanja Rusi i njihova je ishrana da'eko lošija nego li Francuza.

Pokret za mir.

Talijanski poljoprivrednici za mir.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Zürich, 4. septembra.

„Tribuna“ javlja, da se u južnoj Italiji među poljoprivrednicima vrši agitacija za mir na taj način, da se ove jeseni ne obrade polja za iduću godinu, pa da se vlada na taj način prisili na zaključenje mira. List obraća vladi pažnju na ovaj pokret.

Papinski prijedlog za mir.

Produženje papine mirovne akcije.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Basel, 4. septembra.

Iz Rima javljaju: U vatikanskim se krugovima tvrdi, da će papa, čim

Podlistak.

Zorka Kveder — Zagreb:

Vojnici, ranjenici, čuvajte pisma svojih majka i žena!

Kad historičari i pisci drugih naroda hoće da pišu o prošlim vremenima, onda ne prekapaju samo stare knjige i listine, nego i privatna pisma, koja su pisali ljudi onoga vremena. U tim pismima ima mnogo znatna i zanimljiva, što bismo uzalud tražili u službenim spisima. Nijesu znatna samo pisma vladara, državnika, naučenjaka, umjetnika i drugih slavni muževa i žena. I u pismima običnih ljudi, koji nijesu nigda imali kakvu javnu ulogu, zrcali se život njihova doba. Taj mali i svakidašnji život s njegovim sitnim radostima i patnjama, koji je ipak u svako doba drukčiji, može se pače naći najvjernije, jer je nehotice opisan, baš u takvim privatnim pismima. Svi narodi imaju po svojim knjižnicama i muzejima velike zbirke takvih pisama iz svakoga doba svoje prošlosti. Mnoga od njih su štampana, a vrlo često pisac ili historičar opet hoće da zaviri u te zanimljive stare papire, da što god ispiše iz njih i priopći, da svijet čita, kako se jednom, davno živjelo. Svuda imade osobito mnogo baš ženskih pisama, jer one odvajkada vole, da pišu pisma. Njihova su pisma osobito zanimljiva, jer su iskrena i intimna, tako da još nakon par sto godina nekako mirišu čitavom svježinom zbiljskoga i toplog života.

A vidite, kod nas u Hrvatskoj nema takvih pisama, nema takvih intimnih uspomena prošlih dana! Nitko nije čuvao starih ženskih pisama, a i ako ih ima, negdje pohranjenih i zaboravljenih u kakvim starijim skriniama po tavanima, malo tko ih nitko za njih ne zna. U našim muzejima i knjižnicama nema ih.

Pošla sam jednom u svenčičku knjižnicu, pa kako sam žena, potražila sam ženu, gospođju dr. Elzu Kučera, kćerku našega vrijednog radnika na kulturnom i naučnom polju, dra. Otona Kučere, koja je studirala u Švajcarskoj, a sada je namještena kao kustos u krasnoj našoj novoj sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

„Želila bih da pregledam pisma za vrijeme francuske okupacije, pa poslije, iz godine 1816. i 17., kad je bio veliki glad u Hrvatskoj. — Htjela bih, da prikazem, kako su tada živile žene, koliko su patile i kako teško im je bilo u vrijeme gladi, gledajući kako im ginu djeca od nestašice.“

„Gospodjo“, veli mi dr. E. Kučera, „takvih pisama kod nas nema. — Nijesu ih sačuvali!“

„A imade li barem pisama žena, majka, sestara, zaručnica naših srpskih žrtava iz godine 1848., pa on- da ženskih pisama iz god. 1848. Bila bi zaslužna, da se iznese, koliko su žene učestvovala u onim našim velikim narodnim borbama, i kako su osjećale; da li su razumijevale svoje muževe i sinove i potpomagale ih u njihovu patriotskom zanosu?“

„Nažalost, gospodjo, nemamo nikakvih ženskih pisama ili zapisnika ni

iz godine četrdeset pete, ni četrdeset osme!“

Bijaše mi tužno to čuti, kad se sjetih onih silnih memoara, uspomena i prepisaka (korespondencije) ženski iz svijuu doba prošlosti, koje su objavljene u Francuskoj, pa u Rusiji, u Engleskoj i u Njemačkoj. Šteta, vječna šteta, da se mi Hrvati ničim sličnim ne možemo pročitati. Tek Drajgija Jarnevičeva, ostavila je svoj dnevnik iz ilirskoga doba, koji je isto tako zanimljiv kao intimni prikaz naših preporoditelja — kao još više nada sve iskrena isповijest jednoga ženskog života. Najglavnije stvari iz toga dnevnika povadila je Adela Milčinić i objavila u svojoj knjizi „Drajgija Jarnevičeva“.

Već u prvim mjesecima, kad je buknuo rat, pomislila sam u sebi: „Šta će biti iz tih silnih pisama, koja pišu sada majke, sestre, kćerke, žene, zaručnice i drage muškarcima na ratištu? Zar nije šteta, da se izgube!“

Mnogi muškarci, časnici i mornički pišu svoje utiske u streljačkim jarcima, u vojarnicama i bolnicama. Mnogo inteligentnih bjeGUNaca zabilježili su sve, što su teška doživjeli. U logorima za bjeGUNce i internirane pišu muževi svoje uspomena. Svi zarobljenici diljem Evrope, naši u Rusiji, Srbiji i Italiji, — Rusi, Srbi, Talijani kod nas, bilježe svoje osobne doživljaje. Sve će se to sačuvati i naši unuci i prauunci će nakon sto i više godina listati po starijim papirima; nigda ih se ne će zasititi, nigda ih ne će sasvim iscrpiti, tako su mnogobrojni. U njima će se vjernije ispoljavati sve tegobe i patnje

našega doba nego u novinama, koje svuda i kod nas i u Njemačkoj, Rusiji, Francuskoj, u svim zaraćenim državama stoje pod žezlom cenzure. Ti neborbeni zapisi biće vjerno zrcalo golemih i strašnih događaja, koji danas do temelja potresaju čovječanstvom. Ti zapisi i pisma biće neiscrpivi vir, koji će historičarima budućnosti nuditi u milijun sitnih slika užas našega doba. U svim zaraćenim zemljama sabiraju se već od početka rata i privatna pisma, koja su pisali časnici i momčad s različitih ratišta kući. — U Francuskoj, Njemačkoj, Engleskoj, Rusiji izašle su pače već za vrijeme rata čitave zbirke takvih pisama. Koliko znam i kod nas obrazovani vojnici i časnici sabiraju i čuvaju takva pisma, koja će nam danas sjutra prikazati grozote rata na svim ratištima diljem Evrope, gdje se proljevala i hrvatska krv. Neke od tih zapisa i pisma izašli su pače već u bezbrojnim letjovima različitih naših dnevnika.

A žene? A njihove patnje, njihova stradanja, njihove brige, njihovi teški jadi, njihove gorke suze, tko će to da sačuva?! Strepnju majka, koje imaju sinove na ratištima, muku žena, koje se nedjelje i mjesece u neopisivu nemiru sjećaju svojih muževa, očaj zaručnica, koje dršću, da će se sva njihova sreća strovaliti u prerani grob? Tko će da sačuva mučnu neizvjesnost žena, koje su same ostale na pustim domovima, u bijedi najvećoj, pa prečesto gledaju, kako im ginu djeca od gladi? Tamna i crna stoji pred njima budućnost. Hoće li se vratiti muž, otac i hranitelj njezine nekeke djece? Tko

će, da opiše plač starica, kad im odoše sinovi, da mru u tuđem svijetu, oni, koji su dika njihove nemoćne starosti? Tko će da opiše bol vjernih žena, kad ih rastavije od drugova njihovih ljubljenih? — Suze, tako gorke i vruće suze liju majka i žena, kad čuju glas o novim borbama na fronti, a sin i muž ne piše im, kako je inače znao pisati.

Iao, koliko jada, koliko patnja, koliko boli, koje moraju i žene danas da pretrpe! Muž je otišao u rat, a žena je sama ostala u kući. Otišao je i tati, otišao i surjaci, otišao otac, otišla baba. Same su žene ostale po selima s nejakom djecom i nemoćnim starcima. Slabe su ruke, ali valja raditi, jer treba da se živi. Tko će opisati muku žena, koje od zore do mraka rade u vrtu, na poljima, u vinogradu, u šumi? Treba čuvati i njegovati malu djecu, stoku treba napajati i nahraniti, za svinje kupiti drač, pomuš krave. Žena je i gospođa i gospodarica i sluga i radnik, i majka i otac. Sva briga za teški život u ovim burnim vremenima, sva briga za budućnost djece, sve to sada na njoj počiva.

Tko će opisati patnje žena po našim gradovima? Bijahu mjeseci, kad su one često i prečesto u kiši i zimi stajale satove i satove pred aprovizacijama, da kupe brašna za hljeb, da im djeca ne plaću radi gladi! U poderanim cipelama stajale su u lošem odijelu, drhtale od zime, a često su im na rukama plakala mala čeda, koja se nijesu usudile da ostave kod kuće. O, koliko puta su te žene ustajale u crnoj noći još pred zorom, da idu na trgove, pa da čekaju tamo po četiri, pet, šest sati, da kupe krom-

stignu odgovori na njegovu notu, obnarodovati odgovor, u kome će biti označene tačke o kojima vlada saglasnost, a one tačke, o kojima treba još pregovarati. Papa se nada, da će na taj način dovesti pitanje o miru na put praktične politike.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Zürich, 4. septembra.

„Italia“ doznaje, da će ponovni mirovni korak pape predložiti neposredno izjašnjenje između zaraćenih.

Ocjena Wilsonovog odgovora.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Haag, 4. septembra.

Po želji ovdašnjeg dopisnika „Associated Press“ donio je holandski protiv-ratni savjet u naročitoj sjednici svojih odbora ovu ocjenu o Wilsonovom odgovoru:

Savjet misli, da je sadržina i tendencija note mnogo ohrabrujuća nego što se misli i što se iz oštrih izraza njegov uvoda daje izvesti. Nota u stvari sadrži ova četiri važna gladišta: Prvo Wilson nigdje ne traži vojničku pobjedu kao glavni uslov za mir, drugo on pozdravlja papine mirovne osnovne i simpatijom i stoji na stanovništvu u uspostavljanju Belgije a tako isto osuđuje svaki pokušaj, da se monarhija iz političkih uzroka rasparčava, u čemu on na svojoj strani ima skoro cijeli svijet i većinu pacifista cijelog svijeta, treće on sa svim nesumnjivo osuđuje odluke pariske privredne konferencije, da se poslije zaključenja mira otvori privredni rat protiv središnjih vlasti, i ni ukoliko ne potpomaže želju engleskih šovinista, da se mir s Hohenzolernima ne zaključuje; i ako bi Wilson to u sreću želio, on postavlja samo uslov, da i njemački narod snosi odgovornost za zaključeni mir. Ako samo Wilsonova nota ne bude dala povoda reakcionarnom pokretu protiv parlamentarisanja, mjesto da ga pomogne, onda su se izgledi za mir znatno poboljšali.

iz današnje Rusije.

Protivrevolucionarna zavjera.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Kb. Petrograd, 4. septembra

U izvještaju iz zvaničnog izvora o protivrevolucionarnoj zavjeri se veli: Mnoga su apšena izvršena izvan grada Petrograda. Vlada smatra, da nije još vrijeme da se objave imena poapšenih. Protivrevolucionarna zavjera nema za sad nikakvih opasnih posljedica.

General Ratko Dimitrijević na umoru.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Stockholm, 4. septembra.

Ovdašnjim novinama stigla je iz Petrograda brzojavna vijest, da se teško ranjeni general Ratko Dimitrijević nalazi u bolnici. Njegovo je stanje beznadno.

Radnički i vojnički savjet zahtijeva Kerenskov odstup.

Kb. Amsterdam, 4. septembra.

„Morningpost“ dobiva brzojav, da je radnički i vojnički savjet u Petrogradu sa dvije trećine glasova zaključio, da se imade zahtijevati Kerenskov odstup, dalje da se imade obustaviti svaka ofenzivna djelatnost ruske vojske.

pira i graha, jer je novaca malo, a svako živ hoće da jede. Tko da izbroji sve one nengodnosti, uvrebe i legobe, koje su progutale čekajući pred lučnicama na petrolej i šećer, da oslađe ono malo loše crne kave, koja je njima i djeci s kukuruznim žganicama glavna hrana? Po zimi su zebli i drhtali u svojim lošim stanovima, jer nije bilo novaca, da kope drva. Ipak su dručići od studeni zamotane u stare dječije radile dan i noć, da nešto privrijede, jer im državna potpora već davno nedostaje. Koiko su one sasile košulja za vojnike i ranjenike, koliko vrea pokrpane, koliko čarapa naplele! Radice su u tvornicama, prale su, hodile na dvorbe, pošle su pismošne, tramvajske sprovodnice, jer bijeda ne pita, da li je ovaj ili onaj rad zgodan za žene, da li je dobro ostaviti djecu samu kod kuće na Božjoj milosti. Bijeda kaže: Moraš raditi, služiti novac, ako ne ćeš da skupa s djecom pogineš! U uredu su pošle, sjele za pisane stolove, a bilo bi ljepše i ugodnije ostati kod kuće u obitelji.

Tko, da zabilježi sirotne malih i velikih svakidašnjih briga naših kućanica u gradovima, njihovu borbu sa skupoćom, koja za vrijeme čitavoga rata od dana do dana sve više raste, — njihovu vječitku tuku za životnim namirnicama? Tko, da opiše teške i mučne brige supruga naših činovnika i namještanika, profesora, učitelja i drugih, koje moraju da pokrivaju potrebe oskudnom mjesecnom plaćom svojih muževa, a ipak hoće, da čuvaju svoje porodice na izvjesnoj socijalnoj i kulturnoj visini, koja dolikuje obrazovanim ljudima?

Tko bi nabrojio sve jade, svu nevolju naših žena u ova teška vremena; tko sve njihove brige, svu bijedu, osamljenost i tugu njihovu opisao? Tko može, da opiše očaj majka i žena, kad im sinovi i muževi odlaze na ratišta, gdje stoje strašnih smrti, hiljada paklenih

Kornilov protiv Kerenskog.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Stockholm, 4. septembra.

Prema vijestima ovdašnjih listova nesuglasice su između Kornilova i Kerenskog svakim danom sve to veće. Kornilov prijeli sa svojim odstupom, ako vlada ne umišti zaključak radničkog i vojničkog savjeta, koji se izjavio protiv ponovnog uvođenja smrtno kazne.

Promjene u kabinetu Kerenskog.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Stockholm, 4. septembra.

Poslije zaključene narodne skupštine ostali su i dalje u Moskvi zastupnici prve do četvrte dume, kao i izaslanici radničkog i vojničkog savjeta. Obe strane dijele mišljenje, da Kerenskov kabinet nije dorastao današnjim poslovima. Obe strane razmišljaju o sredstvima, da se izvrše promjene u Kerenskovom kabinetu.

General Lešický — glavni zapovjednik sjevernog fronta.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Rotterdam, 4. septembra.

Kako „Novoje Vremja“ javlja, naimenovan je general Lešický za glavnog zapovjednika sjevernog fronta; on je prošle godine upravljao ocnizivom protivu Bukovine i Černovica. Prema istom listu je Lešický izjavio, da su čete, nad kojima on prima zapovjedništvo, tako isto okužene agitacijama protiv rata, s toga je on zahtijevao i dobio ovlaštenje od vlade, da može protiv nedisciplinovanih elemenata preduzeti najstrožije mjere.

Američki ratni kredit za Rusiju.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Zeneva, 4. septembra.

Petrogradski „Birževija Vjedomosti“ javlja: Američka vlada je izjavila gotovost, da ruskoj vladi stavi na raspoloženje nov kredit od pet milijardi rubalja.

Njemačka.

Povratak državnog kancelara s puta po Belgiji i na zapadnom frontu.

Kb. Berlin, 4. septembra.

Državni kancelar vratio se danas prije podne s petodnevnog puta po Belgiji i na zapadnom frontu. Cilj toga puta bio je, kako „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ izvještava, lična informacija državnog kancelara o prilikama u Belgiji i o raspoloženju na frontu. U Belgiji je državni kancelar uzeo priliku, da se savjetuje s glavnim guvernerom o nizu pitanja i da stupi u vezu s vlastima. Kao što je već javljeno, primio je tom prilikom i flandrijski savjet, kome je izjavio, da promjenom državnog kancelara nije nastala nikakva promjena u flandrijskoj politici Njemačke. Na zapadnom frontu posjetio je državni kancelar arnijske vođe i imao je razgovor s bavarskim prijestolonasljednikom i s prijestolonasljednikom Bavarke. Posjetom od četa na frontu i pregledom privrednih uređenja u posljednjim prijedjelima stekao je sliku o neumornoj djelatnosti njemačke vojske, gotove sad kao i prije na sve žrtve za odbranu Njemačke.

Vijesti iz unutrašnjosti.

Vuci.

U zadnje se vrijeme u mnogim mjestima sve češće pojavljuju vuci. Toga se u ovo doba godine ne sjećaju ni najstariji ljudi. Tako je pred malo dana i opet jedan vuk u Kamenici u po bijela dana razderao tri ovce, a tri teško izranio. Isto javljaju i iz Krémara, gdje se vuk „dočetao“ u selo usred dana kao da ga se ljudi i ne tiču. Seljaci međutim nisu bili lijeni, nego se dali za tim nezvanim gostom u poljeru i istjerali ga natrag u njegovu planinu.

Teška nesreća.

U Ripnju se 26. avgusta desila teška nesreća, kojom je pao žrtvom i jedan ljudski život. Toga dana htio je seljak Milan Stojić iz Ripnja svoju vrsalicu prenijeti iz jednog mjesta na drugo. Uz pomoć svoga sina 38-godišnjeg Milovana Stojića natovarili su vrsalicu na kola i krenuli na određeno mjesto. Stigavši do drumskog raskršća, desi se nesreća. Vrsalica, slabo namještera, padne s kola. Razume se pod težinom sruše se i kola i tako Milovan dospje pod vrsalicu, koja ga je svojim teretom tako pritislala, da je siroma malo sati iza toga umro. I tako je starina Milan u isti čas izgubio dva vjerna pomagača: svoga dobrog sina i vrsalicu, koja je padom teško oštećena. On sad jadan kuka. Do vrsalice mu i nije toliko, nabaviće vremenom drugu, ali za sinom hoće da mu pukne staračko srce.

Šumski požari.

Pišu nam iz Krémara: 21. avgusta izbio je u ovdašnjoj opštinskoj jelovoj šumi iz nepoznatih uzroka požar, koji se brzo raširio. Stanovništvo iz okolnih mjesta nije časilo časa i sve učinilo, da se požar uguši. To je požrtvornim ljudima najzad i uspjelo, tako da šteta ne prekoračuje svotu od 1000 kruna. — U Gornjoj Bukovici zapalio se 27. avgusta dio opštinske šume. Stanovništvo je vatru ugasilo, a istragom se ustanovilo, da je požaru kriv Svetomir Josipović, seljak iz Gornje Bukovine, jer je ondje nalazio vatru.

Unesrećen kod vršenja.

Javljaju nam iz Umče, da je ovdje pred nekoliko dana unesrećen pri radu kod vrsalice 17-godišnji Gjorgje Dučić. On je uljio stroj, a pri tom nije dovoljno pazio, pa mu je desna ruka dospjela među kolace i teškoimlje izranila. Kraj toga je mladić zadobio teških ozljeda i na glavi. Odvezen je u beogradsku gradjansku bolnicu.

Kradja.

Krajem prošlog mjeseca došla je seljakinja Pantelija Zarić iz Račca u posjetu svojoj znanici Nataliji Nikolić u Ivanjici. Natalija je morala za to vrijeme da priгледа djecu u dvorištu, a to je vrijeme upotrijebile Pantelija i ukrala svojoj prijateljici novčanik sa 60 kruna gotovine. Natalija je protiv nepoštene „prijateljice“ podnijela prijavu.

Grad i okolica.

Dnevni kalendar.

Danas je srijeda 5. septembra, po starom 23. avgusta. — Rimokatolici: Laurencij Just; pravoslavni: Mučenik Lup i Irinej episkop. — Casnička i činovnička kasina otvorena je do 12 sati u noć. — C. i k. vojnički dom: Citanica, soba za pisanje i igranje, kantina. Otvoreno od 7 sati iz jutra do 9 sati uveče. Slobodan pristup svakom vojniku.

Beogradski orfeum (u bašti Hotel Takova).

Početak predstave u 8 sati uveče. Kinematografi: Vojničko u Kralja Milana ulici br. 56 (Koloseum): U 6 sati poslije podne predstava za vojnike, a u 8:30 uveče predstava za časnike. — C. i k. gradjanski kino na Terazijama br. 27 (Paris): U 6 sati poslije podne predstava za gradjanstvo.

Noćna služba u apotekama: Od 2 do 8. septembra vršće noćnu službu u Beogradu dve apoteke: Delini, Kneza Mihajla ulica 1; Sekulic, Takovska ulica 37; Protlic, Kneza Mihajla ulica 87.

Paroplovna veza. Iz Beograda za Zemun: 6, 7, 8, 9, 10, 11 i 12 sati prije podne; 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 i 9 sati poslije podne. Iz Zemuna za Beograd: 5:30, 6:30, 7:30, 8:30, 9:30, 10:30 i 11:30 prije podne; 1:30, 2:30, 3:30, 4:30, 5:30, 6:30, 7:30, 8:30 i 9:30 poslije podne. — Iz Zemuna za Pancsovu: u 1 sat poslije podne i u 8 sati uveče. — Iz Pancsove za Zemun: U 6 sati izjutra i u 4 sata poslije podne. — Ladja, koja vozi između Zemuna i Pancsove i obratno ne pristaje u Beogradu. — Brodarski saobraćaj Sabac—Smederevo. Polazak iz Sapa za Smederevo četvrtkom i nedjeljom u 8 i po sati izjutra. Dolazak u Beograd u 12 i po sati poslije podne. Ponedjeljom odmor broda u Smederevu.

Botanička bašta. Otvorena utorkom, četvrtkom, nedjeljom i praznicima.

Posjeta bolnicama u bolnicama: U bolnici „Brčko“: od 2—4 sata poslije podne. U bolnici „Brün“: od 9:30—12 sati prije podne i od 2—4 sata poslije podne. — U c. i k. gradjanskoj bolnici: u utorak, četvrtak i nedjelju od 1—3 poslije podne.

Riječno kupatilo na Savi, otvoreno od 6 sati izjutra do 7 sati uveče.

Vojno parno i toplo kupatilo u Car Dušanovoj ulici. — 1. Kupatilo u kadama: a) za vojne osobe otvoreno radnim danima od 7 sati prije podne do 5 sati poslije podne, a nedjeljom i praznicima od 7 sati prije podne do 12 1/2 sati u podne. — b) za gradjansko radnim danima od 9 sati prije podne do 5 sati poslije podne, a nedjeljom i praznicima od 9 sati prije podne do 12 1/2 sati u podne. — 2. Parno kupatilo za časnike i njima ravne činovnike otvoreno je utorkom, srijedom, petkom i subotom od 7 sati prije podne do 5 sati poslije podne, a nedjeljom i praznicima od 7 sati prije podne do 12 1/2 sati u podne. — Za gradjane muškog pola otvoreno je parno kupatilo ponedjeljom i četvrtkom (ako u te dane ne pada kakav praznik) od 9 sati prije podne do 5 sati poslije podne. — Časnicima i njima ravnim činovnicima stoji na volju da se služe parnim kupatilom i u dane određene za gradjanstvo (ponedjeljom i četvrtkom). Blagajna se zatvara radnim danima u 12 1/2 sati, a nedjeljom i praznicima u 12 sati u podne.

Istorijski kalendar.

Na današnji dan, 5. septembra 1638. god. rodio se u kraljevskom dvorcu u St. Germain-en-Laye (blizu Parisa) moćni francuski kralj Louis XIV., o čijoj smo dugoj vladavini progovorili nekoliko riječi prilikom onomadšnje godišnjice njegove smrti — 5. septembra 1791. god. rođen je u Berlinu poznati kompozista Giacomo Meyerbeer. — 5. septembra 1836. god. izvršio je u Pottensteinu u Donjoj Austriji samoubijstvo bečki pjesnik Ferdinand Raimund (najpoznatija djela: čarobne pozorišne igre „Der Verschwendler“ [„Raspikuća“], „Der Bauer als Millionär“ [„Seljak kao milionar“], „Alpenkönig und Menschenfeind“ [„Alpinski kralj i mizantrop“]). Vrlo je čudan razlog, koji je ovog znamenitog književnika nagao da digne ruku na samog sebe. Pateći posljednjih godina svoga života od hipohondrije, bio je uobrazio, da ga je ujelo bijesno pseto, pa se iz straha od posljedica ubio. Po njemu je dobilo ime bečko pozorište „Raimund-Theater“, koje je zimus gostovalo u Beogradu. — 5. septembra 1857. umro je u Parisu znameniti francuski filozof Auguste Comte. — 5. septembra 1905. god.

potpisan je u Portsmouthu (u Sjevernoj Americi — državi New Hampshire — ne u engleskom pristaništu Portsmouthu, po kome je američki Portsmouth dobio svoje ime) ugovor o miru između Rusije i Japana, te tako okončan krvavi rusko-japanski rat. Mir je zaključen posredništvom Sjedinjenih Država, odnosno tadašnjeg njihovog predsjednika republike Roosevelta. Ruski delegat bio je grof Vite (umro 1915. god.) a japanski delegati Komura i Takohira.

† Gjoka Stefanović.

Juče je sahranjen uz učešće velikog broja svojih prijatelja i poznanika Gjoka Stefanović, bivši državni savjetnik u penziji i bivši ministar pravde.

Pok. Stefanović je jedan od onih ljudi, koji je uživao prijateljsko raspoloženje dinastije Obrenovića, od koje je počeštvovao više puta mnogim odlikovanjima, biran za ministra dva puta, za državnog savjetnika i tako da je.

Poslije promjene režima pok. Stefanović bio se potpuno povukao od političkog života. Za vrijeme napuštanja Srbije od mnogih većih ljudi, pok. Stefanović ostao je na svome ognjištu, gdje je 2. ovog mjeseca i preminuo poslije kratkog bolovanja.

Vječan mu pomen!

Milodar.

Preko našega lista privredena je svojoj svrsi svota od 215 kruna 80 helerera, koju je skupila uprava ureda za izdavanje putnica (pasoša) u Beogradu za austrijski i ugarski fond za pomaganje udovica i siročadi u ratu poginulih ratnika.

Preseljenje gradjanskog suda.

Gradjanski sud c. i k. okružne komande Beograd-grad preseljen je iz Miloša Velikog ulice broj 27 u Vlakjovićevoj ulici, čošk Kralja Aleksandra ulice. Uredi suda se nalaze iznad prijavnog ureda u drugom spratu.

Vojno parno i kadno kupatilo u Beogradu.

Zbog nekih popfjavaka ostaće ovo kupatilo 5., 6. i 7. septembra zatvoreno.

Premijera u beogradskom orfeumu.

Kako nas izvještavaju, ostaće još samo do subote na repertoaru sadašnjeg komedija „Biber i so“, koja se daje iz dana u dan s neobičnim uspjehom pred uvijek punom kućom. U subotu će se prikazivati prvi put „Pristojna žena“ od Roberta Stolja. Za ovu se predstavu već sad mogu dobiti ulaznice. Režija stoji pod upravom Friedricha Deutscha. Ko dakle još nije vidio komediju „Biber i so“, neka ne propusti priliku, da to vidi za ova tri dana.

U mesto pomena — za beogradsku sirotinju.

Gospodja Katarina Delini, o trogodišnjem pomenu svoga sina Nikole, apotekara, i jedno i po godišnjem pomenu svoga sina Koste, direktora pozorišta, poslala je sirotinjskom odjeljenju opštine grada Beograda svotu od 100.— kruna, kao svoj prilog za pomaganje beogradske sirotinje, a za uspomenu na svoje sinove.

Brodarski saobraćaj Sabac Smederevo.

Prvo c. k. dunavsko parobrodsko društvo“ uređilo je plovidbu za prenos putnika i robe između Sapa—Umke—Obrenovca—Beograda—Grocke—Smedereva ovako: Polazak iz Smedereva utor-

čaju, da odlaćena leže tamo na bojištima među razdrtim plotovima bodljikave žice, u jamama, među mrtvacima, poškropljena krvlju svojih vlasnika. Bude mi žao tih pisama, koja zgužvana leže u blatu streljačkih jaraka, jer oni, koji su ih primili nemaju više mjesta za njih u svojim torbama. Bude mi žao tih pisama, koja se deru po bolnicama i invalidskim domovima, jer oni, kojima bijahu pisana, nijesu navikli, da spremaju pisma.

Sveta su to pisma i trebalo bi ih pomnjivo čuvati! Neka jednom potomci naši saznađu i za ta pisma. Neka im pričaju i o jadima i patnjama naš žena u ovo veliko i strašno doba. Ona će im dati pravu sliku, kako nam je bilo teško kod kuće, dok se na ratištima bio ovaj gigantski, nemilosrdni rat, kojemu kraja nemožemo da dočekamo. Novine će dati samo blijedu sliku pravoga života i patnja najstarijih slojeva našega naroda. Pisma su iskrenija, pa i ako se nije moglo pisati u pismima sve, što su naše žene kod kuće morale da pate, ipak se moglo pisati nepoređljivo više nego u novinama. — Mnoga pisma naših žena i bez obzira na to, da li slikaju ekonomske i socijalne prilike kod nas, topinom i iskrenošću svojih čuvstava tako su lijepa, da bi bila grjelohva, da se unište. Mnoga su pisma, kao dragulji i biserje sasuto u najčistijoj krasi iz srca naših žena. Mnoga od tih pisama jesu živa ljubav, prave i istinske suze isplakane riječima na bijelu papiru od onih, koje su ih pisale. Naš narod jest pjesnički narod, pa su i njegova pisma prekrasna, opisivala ona što god bilo: tugu ili radost, bijedu ili sreću, ljubav ili mržnju. A žene osobito umiju, da pišu lijepa pisma. Ne vole, pa da pišu zapiske, dnevnike, memoare, držim, da su i među našim obrazovanim ženama vrlo rijetke, koje su u tom obliku bilježile utiske ratnih godina ako ih

uopće i ima. Žene teže uhvate nešto slobodna vremena, da se sabere i pišu. Sto malih ali zato težih briga uznemiruje ih svaki dan, sto različitih poslova valja da vrše; djeca ih zaokupljaju mnogo više nego muškarce. Ali za pismo ženo lako nađe vremena i rado piše. Kolikih silnih ženskih pisama otišlo je iz svakoga našeg sela u svijet za vrijeme rata! A vrlo mnogo ima među njima takvih, koja bi zavrijedila, da se sačuvaju našim unucima i praunucima.

Zato činite, vi hrvatski vojnici i ranjenici, vi invalidi i zarobljenici, čuvajte pisma svojih majka i žena, svojih kćerki i svojih zaručnica! Šteta bi bilo, da se izgube, poderu, propadnu! Oko naših novih ženskih novina „Žensko Svijeta“ okupilo se kolo sviju naših obrazovanih domorodnih žena, koje kulturno rade, pa bismo mi drage volje takva pisma sabirale, pregledale i poredjale, te ih predale onda hrvatskoj sveučilišnoj knjižnici, da ih pohranimo budućim naraštajima. Nekeje od njih bismo već sada objavile u novinama, a ako oni, koji nam ih pošalju, to dopuste. Znamo, da su ta pisma svetinje, pa bismo postupale s njima sa svom onom savjesnom pažnjom, koju zaslužuju. Ne čemo ih čitati s površnom radozalošću nego s pobožnim srcem i dubokim saučešćem, a možda će i iz naših očiju često kanuti suze na njih, da ih orose, kao što su ih rosile suze onih, koje su ih pisale i onih, kojima bijahu pisane. Nijedno od tih ženskih ratnih pisama, koje dodju u naše ruke, ne čemo zabaciti ili izgubiti, nego ćemo sve posve savjesno odnijeti sveučilišnoj knjižnici, da ih na sigurnome mjestu pohrane.

Pisma mogu da se šalju uredništvu „Ženskoga Svijeta“ Zofki Kveder-Demetrović u Zagrebu, Pantovčak 1 b. Sve naše novine molim, da u cjeilni ili barem u izvatk preštampaju

ovaj članak u ime domoljubne stvari, o kojoj se radi. Isto tako molim i gospodu časnike, da potpomognu ovu akciju.

Književni prijedlog.

Kalendar Bošković.

Ovih je dana uzašao kalendar „Bošković“ za godinu 1918., što ga je izdala zvjezdarnica hrv. prirodn. društva u Zagrebu pod redakcijom uprave el. a zvjezdarnice, prof. A. pl. Kuglera. Ovo je prvi put, da je hrvatska javnost dobila kalendar, koji je osnovan na naučnim temeljima. Potreba se takovoga kalendara kod nas jako osjećala, to više, što su mnogi kalendari, koji se kod nas izdaju, kreteni pogrešnim i naopakim podacima, koji zavadjaju svoje čitate u bludnju i praznovjerje. Sam kalendar može služiti ujedno kao priručnik astronomije, te je prema tome trajna knjiga, koja čovjeku može služiti ne samo za jednu sezonu. U kalendaru se nalazi prikazan život i naučni rad Rudjera Boškovića iz pera sveučilišnoga profesora V. Varičaka, pa niz astronomskih članaka, od kojih ističemo ove: Pomrčine sunca i mjeseca, pomrčanje Jupiterovih mjeseca, sunčani sustav, zemlja i njezin satelit, sateliti ostalih planeta, zvijezde repatice, zvijezde stajalice, geografske koordinate, normalno vrijeme, vječni kalendar i kalendarski račun i t. d. Svojim poučnim sadržajem u velike se ističe od ostalih naših kalendara. Oprema mu je vrlo ukusna, a kako su u njem navedeni tačni podaci o izlazu i zalazu sunca i mjeseca, te ostale astronomske pojave, koje su od opšteg interesa za svakoga inteligenta, to će taj kalendar nauici na najbolji prijem. Osobito će ga moći rabiti djeca, jer će u njem naći mnogo pouku. Preporučujemo ga najtoplije. Cijena mu je 2 K. Može se naručiti uz unaprijed poslan novac kod uredništva „Priloga“, Zagreb, pa i u svakoj većoj knjižari.

kom i petkom u 8 sati iz jutra, dolazak u Beograd u 12 sati u podne. Polazak iz Sapa za Beograd četvrtkom i nedjeljom u 7 i po sati iz jutra. Dolazak u Beograd u 12 i po sati poslije podne. Polazak za Smederevo u 3 sata poslije podne. Ponedjeljkom odmor broda u Smederevu.

Plovidba između Zemuna i Oršave.

Za putnike vojnčkog i građanskog reda, koji putuju iz Zemuna za Oršavu, važi od 1. avgusta ovaj propis: putničke karte moraju se uzeti u beogradskoj parobrodskoj stanici (Donja ulica). Podvoznina se mora platiti u kranskoj vrijednosti. Vojna lica van službe, broderski službenici, državni činovnici četvornog saveza i članovi njihovih porodica plaćaju polovinu podvoznine ako se dovoljno legitimizuju, tako isto djeca ispod 10 godina. Svaki putnik može ponijeti sobom besplatno 25 kgr. prtljaga. Podvozne karte se mogu dobiti svakog radnog dana od 1—6 sati poslije podne, praznikom od 11—12 sati prije podne.

Pribirajte žir za ishranu svinja.

S obzirom na odgajivanje svinja i nestašicu u masti glavna vojna gubernija izdala je naredjenje, da se otpočne sa prikupljanjem rastovog žira po šumama za ishranu i tovljenje svinja.

Naročito se preporučuje prikupljanje žira od strane građanskog stanovništva, osobito od strane djece. Prikupljeni žir isplaćivaće se odmah od strane vojnih nadležnih vlasti, po cijeni od 6 kruna po 100 kilograma.

Veoma je podesno prikupljanje žira i od strane školske omladine uz nadzor svojih nastavnika i učitelja.

Vatra.

Juče se poslije podne u bašti kuće u Kralja Milana ulici br. 48, zapalila jedna šupa, vlasništvo Jovana Savića. Šupa je izgorjela. Prizivani požarnici lokalizovali su najprije požar, a onda se dali na gašenje same zapaljene šupe. Požar je ugušen za tri četvrti sata.

Velika kradja.

Od poštanskih pošiljaka, koje su 17. avgusta uveče stigle u Beograd iz Oršave vojničkim parnim brodom „Margit“, ukraden je jedan sivi drzak sa crno-bijelo-crvenom prugom, u kom se nalazilo pet kesica s novcem. Te su kesice otposlane od njemačke bojne pošte br. 180, a bile su određene za njemačke bojne pošte br. 185, 22 i 176, njemačku željezničku poštu Beograd—Budimpešta i njemački poštanski ured Dresden A. 7. U njima se nalazilo pet preporučenih listova na razne njemačke vojne urede i četiri novčana lista u ukupnoj vrijednosti od K 10.414,79, među njima pet banknota od hiljadu maraka, tri banke od stotinu maraka, kao i više manjih njemačkih banaka od pedeset, dvadeset i deset maraka. — Za onoga, koji bi pomogao da se pronađe taj i tako povrate ukradjene vrijednosti, određena je nagrada od 500 maraka. Ako u tom poslu učestvuje više lica, biece ta svota razdijeljena među sve podjednako. Podaci neka se dostave njemačkoj bojnjoj pošti u Beogradu.

Kroz Albaniju do Krfa.

PATNJE SRPSKIH IZBJEGLICA ZIMI GODINE 1915.
(Iz knjige Ljubice Valića „Doživljaji narednika Miladina“.)
(Nastavak).

Na jedan put počeo u daljini prašati puške. Iz početka retko, ali se paljba ubrza, te nastade prava pušćana borba. Mi se zglasmo. Šta li se to moglo dogoditi? Naredili ljudima, koji imaju puške, da uzmu oružje i municiju, te da izadjemo na drum do reke, da vidimo šta i ako bude opasnost, da napadaće zadržimo. Ostalima naredili da odmah tovari i idu napred da ih opasnost nebi ovde zatekla.

Pratilac sudijin, Arnautin, pridje mi i reče:

— Nemoj brinuti, ovde nema opasnosti. Ovo je Dibra sve do reke Bituštre, koju malo pre predjismo. Preko Bituštre je Bušterica, ali iz Bušterice neće preći ni jedan Arnautin u Dibru, da ti učini neko zlo. Ako ima neko zlo, to je na onoj strani reke...

Potčasmo reći da vidimo šta je. Na podnožju brda vidismo još posled-

nje delove jedne kolone kako naglo silazi. Među onima, koji su u samoj reči, vidi se žurba da se što pre predje most na brzoj i bučnoj reči.

Celo brdo od gore do dole prazno, nigde čoveka da smotriš. U daljini, samo iza brda prema Vasjatu, gročuk puške, vodi se borba. Šta da činimo? Mi više onamo ne možemo pomoći. Onde je komora čitave jedne divizije, tegleća stoka iz cele armije, jedan deo komore štaba naše armije, a tek za njima jedan puk kao zaštitnica.

Vratismo se našim odeljenju i počesmo se tovariti. Kada smotrih sudiju i njegovog Arnautina meni pade na um da je i ovaj Arnautin morao znati za napad. Zašto nas nije izvestio? Što je pre zore krenuo pa čak i mene žurio da krenem. On je znao šta se sprema!

Krenusmo odatle dosta žurno. U putu pridjoh Arnautinu te počeh sa njim razgovor. On mi otvoreno reče, da su mu Arnauti na Vasjatu kazali da zorom podje, jer put nije siguran sve do Dibre. „Pitao sam ih zašto, ali mi oni ne htedoše reći. Samo mi barjaktar reče da i tebe požurim, da po svakoj cenu sa tvojima predješ u Dibru pre podne. Ja učinih kao što mi je kazao. Više niti znam, niti sam ga pitao“. Po njegovim rečima videh da istinu govori, te ga ostavih i zaostadoh da sačekam i poslednje tovari naše kolone.

Noć nas uhvati na putu, ali srećom već stigismo na drum, koji vodi za Piškopeju, te mogosmo nastaviti put. Noć tavana da prsta ne vidiš pred sobom; drum kao izriven, a mraz počeo opet da steže te se načinila klizavica, i mi, i konji mrtvi umorni, te nam se put otegoao u večnost. Pred samu ponoć udjosmo u varošicu, u kojoj su na sve strane gorele vatre, oko kojih okupljene leže gomile vojnika i izbeglica. Naše odelenje uputiše u jednu džamiju na prenoćište. Smestismo unutra i ljude i konje, naložismo vatre i popadasm oko njih od umora. Već posle pola sata celo odelenje spavalo je mrtvim snom.

Kada u jutru podjismo po varoši da štogod kupimo za jelo, zatekosmo na sve strane strašno uzbuđenje. Govorilo se na sve strane samo o jučerašnjem napadu Arnauta na naše izmučene i od gladi i zime klonule vojnike. Sve one kolone, koje su se našle u blizini napada te uspele da se dokopaju Bituštre, izbegle su opasnost. Njihove priče o napadu bile su izgovike. Narod koji se posle teškog puta preko Ljume, mislio odmoriti u Piškopeji, žurno se spremao i kretao dalje, bojeći se napada.

Naidjoh na dva vojnika, oko kojih se slegli i vojnici i izbeglice, da slušaju njihovu priču kako je izvršen napad:

— Bili smo stigli na onu visoravan, pred velikim brdom, sa koga se spustismo u reku. Staza uzana, a oni, koji su već napred počeli da silaze sa brda, usporili hod pa zadržavaju i nas, te cela povorka jedva mili. Iznenada planu puška, a odmah za tim zaujaua vojnik, koji beše desetu koračaji iza nas. Svi se obrnismo da vidimo šta je. Vojnik, koji beše ranjen, naslonio se na jednog tovarnog konja, pa jauče i moli drugove da mu pomognu da zavije ruku, u koju je ranjen. Podjose neki vojnici, da se uzanom stazom provuku do njega, kad planu puška drugi put. Jedan tovarnik konj prope se i zajedno sa tovarom otisnu se niza stranu. Žene iza njih počeo da kukaju i da se guraju napred. Planu treći i četvrti metak i jedan vojnik pade u sneg i ne jauknu. Krv iz rane na glavi, počeo natapati sneg. Nastade pometnja, niko i ne pomišlja odakle metci dolaze, ni se seća odbrane. Plač i kuknjava žena i dece sviju zbumilo. Planu peti metak i mi svi pogledasmo u pravcu odakle je pucanj dolazio. Za stenom zaklonjen Arnautin, vidi mu se samo cev puške i gornji deo lica, uzima jednog po jednog na nišan i obara. Jedan podnarednik kad to vidi, nasloni pušku na tovar na konju i počeo nišani. Puška planu. Iza stene začu se krik i za tim nastade mir. Počesmo vikati, na one pred nama, da se žure, ali naša vika ne bi mnogo vredela, da se u pozadini ne ču pušćana paljba i jauk. Svi smo osećali strahotu položaja, jer onako poredjani po uzanoj stazi, ne mogosmo ni pomišlja-

ti na odbranu od mučkog napada iz zasede. Napred počeo naglo da odmiču, te se i mi dohvatismo brda. Ali kad se obazresmo, vidismo, da za nama nema više do pedeset tovarnih konja i oko stotinu duša: vojnika, žena i dece. Cela staza pozadi njih bila je prazna. Pozadi brda, gde staza zavija, čula se pucnjava pušaka, jauk i kuknjava.

— Ko beše pozadi nas? upitah vojnika.
— Išla je komora jednog puk, zaprega municione kolone — oko dve stotine jarmova — i zaostali delovi armijske komore. Za njima je išao jedan puk, kao zaštitnica.

Sa sviju strana varošice, gotovo iz svake ulice, kretala se po jedna povorka. Sve je to žurilo da predje most i da se što pre dohvati puta. Strahota i nesigurnost učinise, te se zaboravi i glad i umor.

Kad se vratili u džamiju, naše odeljenje beše već spremno za polazak. U Piškopeji, mogosmo kupiti samo jedno džakče kukuruza u zrnu i nešto malo sira. Odmorni ali gladni, krenusmo na put za Debar.

Put pokriven snegom, beše nešto širi, kao neki kolski put, ali toliko razriven i iskvaren, da je bio gotovo tež, nego planinske staze. Sustizali smo vojnike i zarobljenike, koji su jedva išli od umora i gladi. U jednom potoku zatekosmo gomilu zarobljenika i vojnika, gde seku jednog konja i jednu. Već pomislih i sam da se snabdem sa jednim komadom, kad mi pade u oči da nema nigde u blizini vatre. Obazreh se na sve strane: vatre nigde. A vojnici i zarobljenici jeli su presno meso, onako smrznuto, kako su ga odsekli od mrtvog konja.

Oko podne stadosmo kraj neke česme pored drumu da se odmorimo. Vojnici za čas nakupiše šiblja i trnja, te naložiše vatre. Metnismo vodu za čaj, ali se jedan seti da imamo kukuruza, te odmah prestavismo kukuruz da se kuva. Dok se odmarasmo i kukuruz beše u pola kuvan. Niti smo mogli od gladi, niti smo imali vremena da čekamo, da se potpuno skuva. Occdismo vodu i počesmo piti kao — čaj. Prijalo je bolje nego ikad u životu. Kad podelismo kukuruz, dodje na svakog po trideset-četdeset zrna, ali mi besmo i sa tim zadovoljni. Na jedan put osetih miris pržena mesa. „Od kuda meso?“ pomislih u priđjoh vatri. Kaplar Mirko položib po žaru nekoliko dobrih komada mesa, pa sa uživanjem gleda kako se peče. U levoj ruci drži svoj deo kuvana kukuruza i nešto šapće:

— Od kuda meso, Mirko? upitah ga.

— Odsekoli sa onog konja u potoku... mlado, lepo konjče, živo da ga jede čovek... — počeo on sladići.

— Ama lipsalo! — rekoh ja sećajući se kako su oni onde presno jeli...

— Na ovaj žiri drži se meso dve nedelje, i više — odgovara Mirko i okreće komade da se peku i sa druge strane, pa dodade, kao za sebe: — Šta šteta nema soli.

Posle kratkog vremena, jeli smo svi u slast polu pečeno meso od crknutog konja i nedokuvan kukuruz.

(Nastaviće se.)

Posljednje brzojavne vijesti.

Izveštaj njemačkog vojnog vodstva.

Kb. Berlin, 4. septembra.

Zapadno bojište:

Front prijestolonasljednika Rupprecha bavorskog:

U Flandriji razvila se borbeno djelatnost topništva na obali između Langemarcka i Warnetona do najveće žestine. U zavijutku Yperna razvile su se manje borbe ispred položaja, kojom je prilikom zarobljeno nekoliko Engleza. U noći navalio je neprijatelj sjevero-zapadno od Lensa, pa je na vrijeme provalio u naše položaje, iz kojih je odmah izbačen našim protivnapadajem.

Front njemačkog prijestolonasljednika:

U Champagne navalili su Francuzi na drumu Somme-py—Souain poslije bubnjarske vatre. Našim protivnapadajem izbačeni su iz jednog rova, kojega smo prije morali isprazniti. Topnička borba pred Verdunom postigla je uveče opet veliku snagu. I preko noći stajala su topništva na zapadnoj obali rijeke Maase u jakoj vatri.

Front vojvode Albrehta württembergskog:

Zapadno od Moscele zarobljeno je prilikom jednog izvidjačkog preduzeća kod Remenauvillea nekoliko francuskih vojnika.

U noći od 2. na 3. septembra izbacili su naši letaći bombe na Calais i Dünkirchen. Požari vidjeli su se još i preko dana. Juče su naši letaći navalili na Dover, a danas u noći na Chatan, Scheerness i Ramsgate. Juče je svaljeno 19 neprijateljskih letaća i 2 ukotvljena osmatračka balona. Konjički kapetan barun Richtofen ostao je juče 61. puta pobjednikom u vazdulu. Nedavno radi velikih zasluga u ratu od podnarednika za časnika unaprijeđeni poručnik Müller svalio je juče 27. svog protivnika.

Istočno bojište:

Front maršala princa Leopolda bavorskog:

Poslije dvođnevne bitke zauzela je juče osma vojska pod vodstvom generala pješadije pl. Hufflera sa više strana zapaljeno Rigu, nastupajući od zapada i jugoistoka. Naše u borbi oprobane čete slomile su u snažnom napadaju svagdje ruski otpor, nastupajući u nesuzdržljivom naleću preko sviju zapjeka, šuma i močvara. Rusi su u najvećoj brzini ispraznili svoju veliku mosnu branu zapadno od Dvine i Rige. Naše divizije stoje pred Dvinskom. Guste raspuštene vojne mase valjaju se u dnevnim i noćnim hodovima na svim drumovima od Rige prema sjeveroistoku. Južno od velikog drumu za Wenden u obe strane velikog Jagelskog potoka bacile su se u susret našim četama očajno jake ruske snage, da na taj način osiguraju odstupnicu potučenoj 12. ruskoj vojsci. U ogorčenim borbama podlegle su one našim napadaju. Veliki drum presječen je na više mjesta od naših divizija. Zarobljeno je više hiljada Rusaa, a zaplijenjeno 150 topova i velikiratni materijal. Bitka kod Rige je novi list u lovorovom vijencu njemačke vojske.

Front general-pukovnika nadvojvode Josipa:

Jugoistočno od Czernowica oduzeli su austro-ugarski pukovi Rusima nekoliko snažno branjanih visina. Između Sereta i Moldave traje živahna borbeno djelatnost.

Front maršala pl. Mackensena:

Kod Muncelula, sjeverozapadno od Focsania slomili su se sa gubicima mnogi ruski napadaji.

Mačedonsko bojište:

Čete neprijateljskih sila njesu ponovile juče svoje napadaje.

Prvi zapovjednik glavnog stana pl. Ludendorff.

Njemački večernji izvještaj.

Kb. Berlin, 4. septembra.

Wolffov ured javlja: Na zapadu oživjela borbeno djelatnost. Na istoku bačeni su Rusi preko livlanske rijeke Aa. Ušće Dvine ispražnjeno je od neprijatelja.

Austrijski večernji izvještaj.

Kb. Beč, 4. septembra.

Iz glavnog stana za ratnu štampu javljaju: Za Goru Sv. Gabrijela vodi se borba s velikom ogorčenošću.

Austro-ugarska podmornica potopila 30.000 tona.

Kb. Beč, 4. septembra.

Jedna od naših podmornica pod zapovjedništvom pomorskog linijskog poručnika Trappa, koja se vratila sa svog višednevnog preduzeća u Sredozemnom moru, potopila je u tom vremenu 30.000 bruto registriranih tona neprijateljskih trgovačkih brodova. Potopljeno je više većih brodova, među njima jedan veliki engleski parni brod od 8000 tona, većinom svi usred sigurno-ne pratnje.

Stürmer umro.

Kb. Petrograd, 4. septembra.

Bivši ruski ministar predsjednik Stürmer umro je danas u 77. godini života.

Julka Todorović sa ćerkom izvještava srodnicima i prijateljima, da će svojoj miloj kćerki odnosno sestri

NADEŽDI-NADI

supruzi Bože Milovanovića trgovca,

dati godišnji pomen u crkvi sv. Nikole na Novom Groblju u subotu 8. septembra u 10. sati prije podne.

Beograd, Car-Uroševa ulica 33. 32710

EKSPOZITURA PEŠTANSKE-UGARSKÉ KOMERCIALNE BANKE u Beogradu — Knez Mihajlova br. 50.

Specijalno odjeljenje za šiljanje novaca ratnim zarobljenicima i interniranima.

Osnovna glavnica i pričuve 232,000.000 kruna. 919

LJETNA POZORNICA Hotel Takovo TERAZIJE BR. 29.

Još samo 3 dana veliki uspjeh

PAPAR I SO

fenomenalnog septembarskog programa.

Subota, 8. septembra 1917.

PRVI PUT:

Pristojna žena

opereta od Heina Glazba od Roberta Stolza.

Ulaznica vrijedi kao propusnica za gradjanska lica.

U slučaju hrdjavog vremena prestava u sali.

Gradjanski sud c. i kr. okružnog zapovjedništva u Gor. Milanovcu. E. Br. 588/3-1917.

NAREDBA

U smislu § 94. i 95. srp. gradj. postupka nespornih dela sudije gradj. suda za nesp. dela objavljuje da je Srećko Nenadić, privrednik umro bez testamenta pre 3 godine u Mrčajevcima (okrug Gor. Milanovac, srez Prijeljina).

S obzirom na to, da su nasljednici nepoznati, to se svi oni pozivaju, koji polažu neka prava ili imaju neka potraživanja od ostavštine, koja se sastoji iz: zemljišta i zgrada u Mrčajevcima i iz jedne livade u Taoniku — da se u toku od godine dana od dana ove naredbe javu podpisatom sudiji sa pokazanim eventualno dokazima i dokumentima. U protivnom rečiće se ova stvar, što se tiče ostavštine, u korist onih, koji su svoja prava zakonito i blagovremeno dokazali. Za kuratore mase imenovani su: Obrad Nikolić i Nenad Nenadić obojica iz Bresnice.

Ova se naredba šalje opšt. predsjednicima u: Gor. Milanovcu, Bresnici, Taoniku i Mrčajevcima radi vešanja na vidno mjesto i to za godinu dana.

U isto vrijeme objaviće se u službenom delu „Beogr. Novina“ i službenom listu c. i k. okr. zapovjedništva u Gor. Milanovcu.

Gor. Milanovac, 23. avgusta 1917. Dogany, sud.

RADIONICA ZA PARNO FARBANJE I ČIŠĆENJE 32142

BEOGRAD G. FIŠERA BEOGRAD
Knežev Spomenik Knežev Spomenik
prima na bojadisanje i čišćenje ženska, muška i dječija odijela. Preporučuje se p. g. trgovcima za bojadisanje stofova, platna, fułova i t. d. Čijena umjerena, izradba ukusna.

Kamenorezačka radnja Gjovani Bertoto

Grobljanska ul. 15.

Umoljava svoje poštovane muštenije, koji imaju poručene nadgrobnne spomenike, a koji su već odavno gotovi, da izvole podići.

Prima i nove porudžbine, kako iz Beograda, tako iz unutrašnjosti.

32447 **Tereza Bertoto**

Objava.

Opština kumodraška u okolini Beograda a po odobrenju okružnoga zapovjedništva Banjica br. 2002. izdavače pod trogodišnji zakup: svoju kasapsku arendu za selo Kumodraž, na dan 9. septembra 1917. godine.

Licitacija će se obaviti u zgradi opštinceke mahane.

Blizi uslovi u kancelariji opštinskoj a i na dan licitacije.

Od suda opštine kumodraške, 1. septembra 1917. god. br. 216. 32619

BEČ, VII, Neubaugürtel 34-36.

HOTEL WIMBERGER

u neposrednoj blizini Westbahnhofa, zgodna veza sa svima željezničkim stanicama u Beču. Odlična restoracija, umjerene cijene, lijepe bašta.

☛ Kupatilo u kući. Električno osvjetljenje. ☛

Telefon No. 37447. Lift.

HOTEL LONDON 871
Beograd, Kralja Milana br. 82.
U blizini željezničke stanice. Tramvajska postaja. Sobe za prenoćište, po utvrđenom cjenovniku. Dobar kost u hotelskom restoranu. Hotelijer Jovan Savić.

Oglašujte u Beograd. Novinama.

Umjetničke razglednice

uljene, skulpture, kinoglumci, fine brom i sva druge razglednice kao i

LISTOVNI PAPIR

u solidnoj izradbi preporuča trgovcima i preprodavcima

RUDOLF POLACEK

Naklada razglednica i veletrgovina papira Zagreb Juriljićeva 24. A-271

CIJENE OGLASIMA:

Osmna jednog milimetarskog retka (42 mm široko) staje . . . . 10 helera
Pripisano: Petna jednog milimetar. retka (70 mm široko) staje . . . . 40 helera
Bilješke: Petna jednog štamparskog retka (70 mm široko) staje . . . . Kruna 4
Mali oglasnik Jednostavna riječ 5 helera, sa masnim slovima 10 helera.

MALI OGLASI

Primaju se: Knez Mihajlova ul. 38.

CIJENE OGLASIMA:

Osmna jednog milimetarskog retka (42 mm široko) staje . . . . 10 helera
Pripisano: Petna jednog milimetar. retka (70 mm široko) staje . . . . 40 helera
Bilješke: Petna jednog štamparskog retka (70 mm široko) staje . . . . Kruna 4
Mali oglasnik Jednostavna riječ 5 helera, sa masnim slovima 10 helera.

Kupovine i prodaje

Sirće

za Jela i turšiju
litra 1-40 kruna

na veću količinu, jevtinije, prodaje u kafani kod „Skupštine“

NOVICA MILIČEVIĆ
32527-2

Vinska dobro očuvana burad

50 očuvana vršacem, adresa u administraciji ovih novina pod „Burad 496“.

32669-2

Dvokolica (Kaze)

sa jakim federama na prodaju, Uplatiti u k-fani kod „Tri Paora“ preko ruta Hotel „Slavija“, gdje se i čezje mogu vidjeti.

32514-2

KUPUJEM

srpske poštanske marke Ljotić, Novopazarska ulica br. 31, Beograd.

32489-2

PRODAJE SE

Jedna dobro očuvana mašina „Singer“ i jedan gramofon. Uplatiti u Krušedolskoj ulici 2.

32696-2

NA PRODAJU

divlje harmonike na tri reda i jedan kožni divan. Uplatiti Djušina 14, Jovanovića.

32707-2

Beogradska fabrika šećera traži jedna kola sa dva konja i ormom da kupi. Ponaude podnijeti upravi fabrike.

32711-2

Namještenja.

Radnja NIKOLA SPASIĆ I KOMP. potrebuje jednog učenika iz bolje kuće.

32686-3

TRAŽI SE

mladja čestita djevojka za dijete i spremanje soba. Dostizeva br 26. Javiti se od 2-3 sata.

32667-3

TRAŽI SE

djevojka ili žena sa sve kućevne poslove, koja govori njemački ili mađarski. Plata dobra. Uplatiti Makedonska ulica broj 5, zubičatelje.

32675-3

STARJA GOSPODJA

traži mladju i čistu žensku na duže vrijeme za sve kućevne i spolne poslove. Prijaviti se Milutinova ul. br. 69.

32680-3

INTELIGENTNA

stara dama nudi se za vaspičicu djece u boljoj kući. Isla bi i u unutrašnjost. Adresa: Lomina ulica 53, Beograd.

32681-3

DVA POMOĆNIKA

mladja iz dobre kuće pogrebuem odmah. Prvenstvo imaju oni, koji su već bili u kolonijalnoj staklarskoj radnji. Uz platu dobiju i stan i hranu. Josif Kalmić, Terazije br. 10.

32697-3

TRAŽI SE

djevojka ili žena za sav kućevni posao. Mjesto stalno, plata dobra. Jovanova ulica 67.

32708-3

Stanovi.

TRAŽIM

namještalj za 2-3 sobe pod najam, ili na čuvanje i to: salon, sobu za rad i spavaću sobu. Hristina Orlić zubičatelj. Dečanska 3.

32634-4

U blizini Slavije izdaje se lijepo namještena spavaća soba. Za obavještenja upitati administraciju ovog lista pod znakom „Spavaća 499“.

32702-4

TRAŽIM

od 20. septembra DVIJE nameštene sobe u blizini središta varoši. Ponaude administraciji ovog lista pod „Rein 498“.

32698-4

TRAZI SE STAN

moderniji, u sredini varoši, tri sobe, kupatilo i druge pripadajućnosti. Javiti trgovinil hartija Živković, Knez Mihajlova ulica.

32695-4

Razno.

KLAVIR III PIANO

ko ima za davanje pod kirliju, neka javi u Krall Milutina ul. 69.

32683-5

Predavanja.

VLADIMIR ZDELAR

profesor, poučavaće iz matematike, fizike i njemačkog jezika učenici i učenice svih razreda gimnazije, a naročito one, koji se žele spremati za maturu. Prijave do 15. septembra. Stan: Zorina ul. 55.

32668-7

UČITELJICA

poučava djake osnovne škole i djake gimnazije iz svih predmeta, prvenstveno iz njemačkog jezika. Takođe bi davala časove strancima iz srpskog jezika, ko bi želio da nauči srpski govoriti. — Govori srpski i njemački, cijene umjerene. Adresu javiti uredništvu ovoga lista pod znakom: „Učiteljica 497“ ili „Vila Seling“ Gjurjevo brdo, Beograd.

32679-7

KORESPONDENCIJA.

Stevi Ačimoviću, Ženeva.

Molim da podjeste, da mi se redovno šalje civilna plata moga sina Aleksandra Pavlovića, res. art. poručnika dunavskog artiljerijskog puka, 1. poziva. Inače činovnika 6. odjeljenja željezničke direkcije, koju od evakuacije na ovamo nikako nisam primala. Pošto nikakvih drugih prihoda nemam, nalazim se sa majkom u oskudici, pa se nadam, da ćete mi ispuniti molbu, na čemu vam u naprijed blagodaram. Stana Pavlovića, udova, Gundulićev venac 9, Beograd.

32648-8

Stevi Ačimoviću, Ženeva.

Suisse. — Molim javite Petru Kosliću, potpukovniku: Primio sam poslatih 200 kruna. Velika blagodarnost. Zdravi smo ja i baba. Oskudni smo za novac. Marija Vitomir Duinović, Jevremova ulica 32.

32665-8

Jovanu Premoviću, Ženeva, za Dimitrija Pavlovića, majora ministarstva vojnoga. Vaša Rada piše mi iz Zaječara, da je sa majkom i dječom zdrava. Također i Kosara V. Radokovića. Mole, da im se javite, jer o vama mnogo brinu. Novac pošaljite preko Bugarske. Pozdravlja Bisenija Z. Vasiljević, Prištinska ulica 36, Beograd.

32652-8

Stevi Ačimoviću, Ženeva, Suisse. — Primio sam vašu kartu. Javite mom sinu Petru Duinoviću, geometru, da smo zdravi. Oskudni smo za novac. Vitomir Duinović, Jevremova ulica br. 32, Beograd.

32664-8

Kosari Srećković, pension du Centre rue du Stand 53, Ženeva, za Lazara G. Lazarića. Dragi sinovče! Tvoju sam kartu dobila i razumela šta pišeš. Molim te odmah mi odgovori šta je sa Sretom, od čega leži u bolnici i od kad i zašto se nije dugo javljao. Dušan je kod kuće i u kući je dobro neka se ništa ne brine. Samo da se češće javlja. Radokija Lazić, selo Mirijevo.

32661-8

Isidoru Jakšiću, Ženeva. Tvoju kartu dobismo. Ja sam sa Dragutinom dobro, a tvoji otac i majka isto tako zdravi. Oskudni su za novac. Božina je kuća na svome mjestu. Pera se javlja živ i zdrav. Za mamu ništa ne brini, ona je zdrava. Stanka je otišla kod Bože. Piši nam tvoju adresu da ti se javimo kartom. Pozdrav od svih nas. Tvoja kuma Stana M. Raković, Stipa ulica broj 35, Beograd.

32684-8

Jovanu Premoviću, Ženeva. Moj muž Miloško Mitrović iz Malog Orašja, potkivač municijone kolone dunavske divizije, 1. poziva, nije mi se nikako javio. Molim, da li je živ, pa me o tome izvjestite. Blagodarna Milenija Mitrović iz Malog Orašja, srez i okrug smederevski.

32685-8

Stevi Ačimoviću, Hotel Terminus, Ženeva. — Moj muž Antonije Krstić, vojnik komandžija kombinovane divizije, 1. poziva dunavske divizije iz Zaklopače, sreza gročanskog, okruga beogradske, star 40 godina, u 1915, pri odstupanju, otišao je sa srpskom vojskom na strani i do danas mi se nikako nije javio. Molim vas saznajte gdje se moj muž Antonije nalazi i je li živ, pa me izvjestite što prije. Ujedno molim i druge poznanike i prijatelje, ako što znaju o mome mužu, da me izvjestite, na šta sam im blagodarna. Na izvješću blagodari vam Čaja-Stanija Krstić iz Zaklopače broj kuće 216.

32689-8

Zivojnu Manojloviću, Hotel Savoie, Ženeva. — Molim, da me izvjestite za Dragoljuba Ružića, vojnika 1. čete, 3. bataljona, 7. puka, 1. poziva iz Malog Orašja, javio se svega jedared još prošle godine septembra. Unaprijed blagodari Aleksandar Ružić iz Malog Orašja, okrug smederevski.

32692-8

Jovanu Premoviću, Ženeva. Moj brat Miloš Gjorgjević iz Beograda, vojnik 7. puka, 1. bataljona, 4. čete dunavske divizije, 2. poziva, nije mi se nikako javio. Molim pronađite ga i izvjestite me, da li je živ. Ljubica Gjorgjević, Dubljanska ulica 78, Beograd.

32690-8

Jovanu Premoviću, Ženeva. — Molim dostavite ovo mome mužu Ljubomiru Jovanoviću, porozniku, broj pošte 333. Tvoje karte dobivam redovno, a također i novac. Do sada sam dobila oko 2000 kruna. Sa majkom se dopisujem. Obratila sam se na Vidokovića i molila, da me izvjesti na koji način mogu njemu poslati. Jer izgleda mi da on jedini ima veze sa Beogradom. Ona je hvala Bogu zdrava i ne žali se ništa. Za mene ne brini zdravo sam i dobro je. Za Kostu i Koju češće nas izvješćavaj. Molim te, izvjesti me odmah, da li je živ Gregor Dubanjac sreski pisar iz Kruševa u Makedoniji. To je jedini brat tetka Sofije Mičić. Dosada ništa ne znam o njemu, pa je prosto bolesna. Šta je sa Mirkom je li on živ? Priml srdačan pozdrav i najljepše želje od tvoje Mile Jovanović, Čajetina. A 2703

32690-8

Darl M. Radivojević, Niš, Katićeva ulica 26. Gospođin Radivojević primio je 30. VI. o. g. od vas tek drugu kartu i jako ga čudi da vi njegove višesti ne primite i ako vam on redovno piše a i svakog mjeseca novce šalje. On kao i Milorad su dobro i zdravo, i samo žele da se vi češće javljate. O njima nemojte brinuti. Pišite na adresu: Ffrü Marta Braun, Zürich 907, Hochstrasse 13. I.

925

G. Budimović, Kruševac

Predsjedniku kruševačke okružne banke i Milanu Simonoviću, advokatu, članu upravnog odbora kruševačke okružne banke u Ženevi. Molim, da mi pošaljete pomoć na račun moje plate, da bi se mogao održati i familijom. Savo Gjokić, knjigovodja, Kruševac, Schulstrasse Nr. 9. B. 1260

32680-8

POŽURITE!
na učešće u vučenjima VI. razreda kralj. ugarske RAZREDNE LUTRIJE

koja počinje 12. septembra i traje do 10. oktobra o. g. sa slijedećim zgoditcima:

Table with 2 columns: Zgoditak, Amount. 1 Premija od K 600.000, 1 Zgoditak „ „ 400.000, 1 „ „ 200.000, 1 „ „ 100.000, 1 „ „ 80.000, 1 „ „ 60.000, 1 „ „ 50.000, 1 „ „ 40.000

kao i još oko 33.000 zgoditaka u svoti do 10.000.000

a u srećnom slučaju

1.000.000

POKUSAJTE SRECU U OVOM VELIKOM VUČENJU JER SVAKA DRUGA SREĆKA DOBIJA.

Cijena srećkama VI. razreda:

Table with 4 columns: Fraction, Amount. 1/1 160', 1/2 80', 1/4 40', 1/8 20'

GLAVNA KOLEKTURA

Kr. ug. povl. razredne lutrije

Josif A. Levy

BEOGRAD

Knez Mihajlova ul. br. 37.

Povoljan način za izmirenje starih obaveza i pored toga prilika za bogatu zaradu APOTEKARIMA DROGISTIMA i svima, koji se bave prikupljanjem LJEKOVITIH BILJAKA Sve vrste ljekovitih biljaka ove sezone (cvijet, rod, lišće i korenje) kupovaće se uz najbolje cijene. Opširnija uputstva o kupljenju, sušenju ili preradi i pakovanju daje na zahtjev do konačnog osnivanja „DRUŠTVO ZA HEMIJSKE PROIZVODE I LJEKOVITE BILJKE“ 910 OTTO SCHREIBER, Kapetan Mišina ulica 12.

Tužna porodica Badžaka davaće svome dragom Ljubi J. Badžaku četrdeseto-dnevni pomen 9. ov. mjes. u 10 sati prije podne u mladenovačkoj kapeli. Mladenovac, septembra 1917. 32701

Izveštavamo srodnike i prijatelje, da ćemo našem milom Miloradu-Miki Stefanoviću inženjeru, davati trogodišnji pomen u petak 7. septembra u Sabornoj Crkvi u 10 sati prije podne. Beograd, septembra 1917. Ožalošćeni: mati: Jelena; cestre: Milica, Ljubica, Andja i ostala porodica. 32673

Našem milom i dobrom RASTISLAVU-RADI KOSTICU carinskom činovniku, davaćemo u četvrtak 6. septembra godišnji pomen u Savinačkoj crkvi u 10 sati prije podne. Za uvijek ožalošćeni: mati: Darinka; braća: Branivoj, Jovan, Vlastimir i sestra: Draginja. 32670

Naš dobri otac, dragi deda i brat GJOKA STEFANOVIĆ državni savetnik u penziji, preminu 2. ov. mjeseca u 9 sati u večer poslije kratkog bolovanja. Pogreb će biti danas u 4 1/2 sata poslije podne. Opjelo u crkvi sv. Marka. Beograd, 3. septembra 1917. god. Poslanica 61. Ožalošćeni: kći: Ružica M. Pavlović; sin: Radmilo; unučad: Milica, Miodrag i Miloje; sestra: Pera S. Stefanović i ostala rodbina. 32678

Izveštavamo srodnike i prijatelje, da je naš nikad neprežaljeni muž, otac, zet, odnosno dever Mihajlo Petrović trgovac iz Ivanjice, ispustio svoju napaćenu dušu u 52. godini svoga života 21. avgusta ove godine. Beograd, septembra 1917. Ožalošćeni: supruga: Juca; deca: Froša, Miša i Miroslav; baba: Ružica; snahe: Savka i Soja Petrović; sestra Savka. 32687

Javljam svojim srodnicima, prijateljima i poznanicima, da ću davati trogodišnji pomen svome milom i nikad neprežaljenom sinu, odnosno bratu Dragutinu-Dragiši Marinkoviću koji preminu 25. avgusta 1915. Pomen ćemo davati u smederevskoj staroj crkvi u 10 sati prije podne 6. septembra. Do groba ožalošćeni roditelji: mati: Gita; otac: Gjorđe Marinković, član glavne komitete; braća: Čeda i Rado; cestre: Jela, Mica, Nina, Dara, Ruža i Radmila. 32650

Našoj dragoj i dobroj matri odnosno sestri Milevi Dj. Radovanović rođ. Nenadović davaćemo polu-godišnji pomen u četvrtak 6. o. m. u 10 1/2 sati prije podne u Sabornoj crkvi. Beograd, 4. septembra 1917. Ožalošćeni: kćeri: Sofija N. Ranojevića, Ljubica Gj. Radovanović; braća: Gjoka i Nikola Nenadović. 32700

Angelina Svet. Kanovića sa svojom porodicom, izvještava srodnike, prijatelje i poznanike, da će svome dragom i dobrom Svetislavu A. Kanoviću davati trogodišnji pomen, u četvrtak 6. ov. mjeseca u 11 1/2 sati prije podne, u crkvi sv. Marka. Prote Mateje 74, Beograd. 32676

Nikosava M. Pepić sa kćerima, zetovima, unučadima i ostalom mnogobrojnom rodbinom, izvještava prijatelje i poznanike, da je njen uzoriti suprug, odnosno otac, tast i djed MITA PEPIĆ trgovac ispustio svoju dobru dušu 21. avgusta ove godine u 72. godini života, poslije kratkog bolovanja, i sahranjen u porodičnoj grobnici na negotinskom groblju. 28. avgusta, 1917. god. Negotin (Kraina). 32625

Javljam u ime svoje kao i u ime sve rodbine i poznanika tužnu vijest, da nam je nezaboravljena tetka Amalija Kačer udova nakon dugoga, teškoga bolovanja blago u Gospodinu preminula. Prijepolje, 24. avgusta 1917. Ignaz, Moriz, Jova, Dela i Netka Katscher. A 2707

Leposava i Budimir K. Radenković trgovac, izvještavaju srodnike i prijatelje, da će svome milom, dobrom i nikad neprežaljenom djetetu BOSI učenici IV. razr. osnovne škole davati trogodišnji pomen u subotu 8. septembra u 11 sati prije podne u Sabornoj crkvi. Beograd, septembra 1917. 32688